

ní než ekonomiku tržní. Z tohoto důvodu je nutno učinit vše proto, aby se komunisté znovu dostali k moci a změnili situaci, jak jinak než k lepšímu (s. 123). Sergej Kara-Murza ve svém publicistickém až populistickém díle kritizuje vládu tzv. „jelcinských demokratů“. Tím, že občas reaguje i na různé televizní programy a výroky politiků, je pro čtenáře zvenčí občas obtížné se v textu orientovat. Kara-Murza ruské komunisty přímo a otevřeně nevychvaluje, nicméně práce ničím jiným než ne příliš dobře skrývanou propagací komunistické strany není.

Kristina Osipova

Rosůlek, Přemysl. **Makedonie**. Libri: Praha, 2008. 136 s.

Práce Přemysla Rosůlka obohatila ediční řadu „Stručná historie států“ nakladatelství Libri i česky psanou původní odbornou literaturu o Makedonii. Do vydání této práce byla jedinou českou syntézou makedonské historie publikace *Dějiny Makedonie* Jana Rychlíka a Miroslava Kouby vydaná v roce 2003. Rosůlkův text je však o poznání stručnější než zmíněné téměř pětisetstránkové *Dějiny Makedonie*, což odpovídá zavedenému formátu ediční řady.

Publikace Makedonie je přínosná především ze dvou důvodů. V první řadě shrnuje na malém prostoru velice výstižně a srozumitelně hlavní body makedonské historie a text je tak otevřený širokému publiku. Z odborného hlediska je podstatné, že Rosůlek věnuje celou polovinu textu vývoji v Makedonii po roce 1991, tedy období po jejím vystoupení z Jugoslávie a vyhlášení nezávislosti. Před zájemci o Makedonii se vzhledem k aktuálnosti publikace také objevují události posledních pěti let, které uplynuly od vydání Rychlíkových Dějin Makedonie. Rosůlkova práce je tak jedním z mála zdrojů informací k současnému vnitropolitickému dění v Makedonii i k zahraničněpolitickým aktivitám mladé republiky.

Před samotný výklad historie zařadil autor krátkou vysvětlující kapitolu o vývoji významu pojmu Makedonie. V této kapitole se zaměřuje na osvětlení proměny rozsahu i polohy území, které bylo v různých obdobích nazýváno Makedonií. Zmiňuje rovněž pojem Rumelie, kterým osmanští vládci nazývali veškeré evropské državy. Zaměřuje se i na existenci dalších „Makedonií“ mimo území současné Republiky Makedonie, tedy Pirinské Makedonie v Bulharsku a Egejské Makedonie v Řecku. Na prvních padesáti stranách shrnuje autor makedonskou historii od starověku po rozpad Jugoslávie. Ve výkladu starověku autor neupřednostňuje ani jednu národní vizi (řeckou nebo makedonskou) o etnické příslušnosti starověkých Makedonců. Pojednání o středověké historii Makedonie je stručné a Rosůlek se v něm více než na historická fakta soustředí na symboliku středověkých událostí pro novodobou makedonskou státnost. Zvolená forma je pro typ publikace rozhodně vhodná

a navíc ještě čtenáři názorně přibližuje složitost formování jednotného pohledu na historii Makedonie. Autor zvýrazňuje makedonskou koncepci přínosu jejich země k rozvoji slovanského písemnictví prostřednictvím věrozvěstů Cyrila a Metoděje a jejich žáků působících posléze v Ochridu, který je rovněž makedonským symbolem středověku. Zmiňuje i makedonskou fixaci na Samuelovo carství z 11. století a bulharský názor, který tento státní útvar řadí do bulharské národní historie. V oddílu o Makedonii v Osmanské říši se autor zabývá spíše celkovým charakterem organizace osmanského státu a především organizací nemuslimského obyvatelstva a etnickými poměry na území Makedonie. Národnímu hnutí Makedonců se Rosůlek věnuje, ale pochopitelně neodpovídá na otevřenou otázku národní identifikace makedonského obyvatelstva do roku 1944, kdy vznikla republika Makedonie v rámci socialistické Jugoslávie. V textu se objevuje několik dobových citací, které tehdejší nejasné národní vědomí obyvatelstva ilustrují. Publikace se dále podrobněji zabývá Vnitřní makedonskou revoluční organizací, kterou ale autor nestandardně nazývá Vnitromakedonskou revoluční organizací. Rovněž o povstání proti osmanské moci z roku 1903 referuje jako o Kruševském povstání, navzdory tomu, že česká historiografie se drží zažitého názvu Ilindenské povstání. O meziválečném období je pojednáno velmi stručně a chybí zdůraznění rozdílného vývoje v částech Makedonie, které byly součástí Řecka, Bulharska a Království SHS (Jugoslávie). Výběr témat ve výkladu socialistického období je zjevně ovlivněn pozdějším vývojem v samostatné Republice Makedonii. Rosůlek se podrobněji zabývá albánskou otázkou v jugoslávské federaci, zmiňuje i problém emigrantů-Makedonců z Řecka po druhé světové válce a po následné řecké občanské válce. Komplikovaný vztah Bulharska a Jugoslávie je rovněž zohledněn.

Vztahy čtvrtinové albánské populace s většinovým makedonským etnikem dominují celému pojednání o samostatné Republice Makedonii. Albánci v Makedonii a multikulturní společnost jsou Rosůlkovým hlavním zájmem, což potvrzují i jeho předchozí publikované i nepublikované práce. Z autorova textu je možné načerpat i dostatečný přehled o vnitropolitickém vývoji, i když vždy s ohledem na vývoj albánské otázky. Další témata, kterým se kniha Makedonie na závěrečných stránkách více věnuje, jsou komplikované řecko-makedonské vztahy a vztahy s ostatními sousedy Srbskem, Bulharskem a Albánií. Výklad 90. let je mnohem detailnější než ten o předchozích historických obdobích a postupně graduje v krizi roku 2001, kdy makedonská armáda zasahovala proti rebelujícím albánským ozbrojencům. Dost podrobně je pojednáno o Rámcové dohodě, která konflikt za mezinárodního přispění ukončila a stanovila další kroky na cestě k budování státu na občanském a ne národnostním principu.

Práce je rozhodně přínosem pro naši balkanistiku, neboť informace o Makedonii se v českém prostředí shánějí dost obtížně. Rosůlkův zájem o albánskou menšinu je rovněž pozitivem, protože toto téma je nejen českou zahraniční politikou zanedbávané, a to navzdory jeho důležitosti pro další vývoj albánského etnika na

celém Balkáně a s ním související bezpečnostní aspekty. Srozumitelná, nenáročná a stručná publikace je využitelná pro široké spektrum čtenářů. Kniha obsahuje i malý slovníček, který i navzdory několika chybám spolu s celým výkladem makedonské historie zajisté pomůže i nezavěšenému a zvědavému turistovi dobře se orientovat v makedonském prostředí a pochopit některá jeho specifika.

Tereza Fantlová

Marès, Antoine, ed. ***Culture et politique étrangère des démocraties populaires***. Paris: Institut d'études slaves, 2007. 239 s.

Sborník vychází ze tří konferencí konaných v Praze v květnu 2000, v Berlíně v červnu 2001 a v Paříži v listopadu 2005. Vznikl pod vedením Antoina Marèse, ředitele Institutu slovanských studií v Paříži a vedoucího katedry středoevropských dějin na Université de Paris-Sorbonne. Kniha se zabývá kulturou a zahraniční politikou šesti zemí východního bloku, které jsou autory souhrnně označovány jako „lidové demokracie“ (NDR, Polsko, Československo, Maďarsko, Rumunsko a Bulharsko) a pokrývá období od konce druhé světové války až po osmdesátá léta dvacátého století. Sborník si klade za cíl poznat lépe společnost ve zmíněných lidových demokraciích a na jejich příkladu pak analyzovat vztahy mezi Východem a Západem, ale také mezi Moskvou a jejími satelity.

Všechny příspěvky mají společné, že jsou založeny na archivním výzkumu a k tématu každého z nich, kromě příspěvku o bulharské kulturní zahraniční politice, je připojena bibliografie. Jinak se však zpracování jednotlivých zemí velmi liší, a to jak rozsahem, tak i tematicky. Zatímco Rumunsku je věnován jeden příspěvek Iriny Gridan věnující se rumunské diplomacii v padesátých a šedesátých letech dvacátého století, příspěvkem k Bulharsku je práce Svetly Moussakove o kulturní zahraniční politice v sedmdesátých a osmdesátých letech. Také lze na mnohých příspěvcích pozorovat silné francouzské zaměření. Například k Polsku jsou zde publikovány dvě studie, přičemž obě napsala Maria Pasztor a obě se zabývají polsko-francouzskými kulturními vztahy. První z těchto příspěvků, který se vedle kultury zabývá i vědeckými vztahy, se věnuje období 1944–1950, druhý z textů této autorky analyzuje léta 1954–1970. V případě NDR se jedna ze dvou studií také zabývá vztahem k Francii. Jedná se o příspěvek Christiana Wenkela zaměřený na postoj Francie a Francouzů ke kulturní činnosti NDR a východoněmecké kultuře. Druhým příspěvkem věnovaným NDR je práce Pierra Jardina o cílech a nástrojích východoněmecké kulturní činnosti v zahraničí. K Československu napsali příspěvek Antoine Marès, analyzující kulturu a zahraniční politiku v letech 1948–1968, a Petr Zídek, který popisuje vztah Československa a Třetího světa v padesátých a šedesá-